

ОТЗЫВ

официального рецензента Нерсесова Александра Витальевича
на диссертационную работу Нурлановой Гулжанат Нурлановны на тему:
«Полиморфизм гена TLR3 в предрасположенности к хроническим вирусным
гепатитам в казахской популяции» по специальности 6D110100 «Медицина»
на соискание ученой степени доктора философии (PhD)

№ п/п	Критерии	Соответствие критериям (подчеркнуть один из вариантов ответа)	Обоснование позиции официального рецензента (замечания выделить курсивом)
1.	Тема диссертации (на дату ее утверждения) соответствует направлениям развития науки и/или государственным программам	<p>1.1 Соответствие приоритетным направлениям развития науки или государственным программам:</p> <p>1) <u>диссертация выполнена в рамках проекта или целевой программы, финансируемого(ой) из государственного бюджета (указать название и номер проекта или программы);</u></p> <p>2) диссертация выполнена в рамках другой государственной программы (указать название программы);</p> <p>3) диссертация соответствует приоритетному направлению развития науки, утвержденному Высшей научно-технической комиссией при Правительстве РК (указать направление).</p>	<p>Диссертация соответствует приоритетным направлениям развития системы здравоохранения.</p> <p>Диссертация выполнена в рамках научно-технической программы с внутривузовским грантовым финансированием "Генетические факторы предрасположенности к вирусным инфекционным гепатитам в казахской популяции Западного Казахстана и цитокиновый профиль больных в процессе противовирусной терапии" на базе кафедры инфекционных болезней и детских инфекции. (МРНТИ 76.29.34,76.29.50,76.31.29 УДК 616.36-002:616.9:578.52:615.281.8(574.1)</p> <p>Заключение локальной биоэтической комиссии Западно-Казахстанского Медицинского Университета имени Марата Оспанова №63 от 14.02.2020г.</p>
2.	Важность для науки	<p><u>Работа вносит/не вносит существенный вклад в науку, а ее важность хорошо раскрыта/не раскрыта.</u></p>	<p>Результаты диссертационной работы вносят существенный вклад в развитие науки, важность работы хорошо раскрыта и обусловлена актуальной проблемой здравоохранения по развитию инфекционной службы в РК и улучшению прогноза после лечения хронических вирусных гепатитов. Результаты этой работы позволяют разрабатывать стратегию ведения пациентов с хроническими вирусными гепатитами в гепатологических центрах. Полученные данные вносят весомый теоретически и практический вклад в развитие науки и медицины.</p>
3.	Принцип самостоятельности	<p>Уровень самостоятельности:</p> <p>1) <u>высокий;</u></p> <p>2) средний;</p> <p>3) низкий;</p>	<p>В ходе выполнения работы диссертант принимал активное участие на всех этапах организации исследования, при наборе клинического материала, при обследовании пациентов. Была самостоятельно составлена</p>

		4) самостоятельности нет.	база данных, выполнена статистическая обработка и интерпретированы полученные результаты. сформулированы выводы и практические рекомендации.
4.	Принцип внутреннего единства	4.1 Обоснование актуальности диссертации: 1) обоснована; 2) частично обоснована; 3) не обоснована.	Актуальность темы диссертации подтверждается данными Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) о широком распространении хронических вирусных гепатитов В и С, которые представляют серьезную угрозу общественному здоровью. Введение подчеркивает необходимость изучения генетических факторов, таких как полиморфизм гена TLR3, которые могут влиять на восприимчивость к инфекциям и на исходы лечения. Основной целью исследования является выявление связи между полиморфизмами гена TLR3 и предрасположенностью к хроническому вирусному гепатиту и их течению в казахской популяции.
		4.2 Содержание диссертации отражает тему диссертации: 1) отражает; 2) частично отражает; 3) не отражает.	Диссертационная работа представляет собой законченный труд, содержание которого в полной мере отражает тему диссертации, идею и процесс научного поиска, что подтверждается во всех разделах диссертации (введение, обзор литературы, материалы и методы, результаты обсуждения, заключение, практические рекомендации).
		4.3. Цель и задачи соответствуют теме диссертации: 1) соответствуют; 2) частично соответствуют; 3) не соответствуют.	Диссертантом поставлена цель изучить полиморфизмы генов TLR3 rs5743305, rs5743312, 1879026, rs3775291 в предрасположенности к хроническим вирусным инфекционным гепатитам В и С, течениям и исходам в казахской популяции, что полностью отражает тему диссертации. Поставленные три задачи исследования, каждая из которых последовательно и логично направлена на реализацию цели исследования.
		4.4 Все разделы и положения диссертации логически взаимосвязаны: 1) полностью взаимосвязаны; 2) взаимосвязь частичная; 3) взаимосвязь отсутствует.	Все разделы и положения диссертации логически полностью взаимосвязаны на основе очевидного принципа, четкими определениями представленной актуальности проблемы, обоснованием цели и задач диссертационной работы и прогнозированием ожидаемых результатов исследования.
		4.5 Предложенные автором новые решения (принципы,	Автором был проведен подробный анализ ранее выполненных научных исследований

		методы) аргументированы и оценены по сравнению с известными решениями: 1) критический анализ есть; 2) анализ частичный; 3) анализ представляет собой не собственные мнения, а цитаты других авторов; 4) анализ отсутствует.	по вопросам заболеваемости и смертности от хронических вирусных гепатитов в разных странах, о программах по лечению и диспансеризации пациентов, их сроках, наполненности, эффективности в развитых странах.
5.	Принцип научной новизны	5.1 Научные результаты и положения являются новыми? 1) полностью новые; 2) <u>частично новые (новыми являются 25-75%)</u> ; 3) не новые (новыми являются менее 25%).	Все основные положения и научные результаты диссертационной работы являются либо новыми в казахской этнической группе. Научная новизна работы заключается в впервые проведенном анализе частот генотипов rs5743305, rs5743312, rs1879026 и rs3775291 гена TLR3 в казахской популяции с ХВГ В и С. Также впервые была проведена ассоциация этих полиморфизмов с клиническими и лабораторными показателями течения заболевания и прогнозом снижения степени фиброза печени при противовирусной терапии. Полученные результаты и степень их новизны достаточны для диссертации на соискание степени доктора PhD.
		5.2 Выводы диссертации являются новыми? 1) полностью новые; 2) <u>частично новые (новыми являются 25-75%)</u> ; 3) не новые (новыми являются менее 25%).	В результате проведенного научного исследования диссертантом аргументировано сформулированы выводы, достаточную степень новизны.
		5.3 Технические, технологические, экономические или управленческие решения являются новыми и обоснованными: 1) полностью новые; 2) <u>частично новые (новыми являются 25-75%)</u> ; 3) не новые (новыми являются менее 25%).	Предложенные автором обоснованные методы проведенного комплексного исследования с определением TLR3 у пациентов с ХВГ В и С могут быть использованы при разработке клинических протоколов лечения противовирусными препаратами, для прогноза неблагоприятных исходов и осложнений, тем самым улучшить качество жизни и выживаемость пациентов.
6.	Обоснованность основных выводов	<u>Все основные выводы основаны/не основаны на весомых с научной точки зрения доказательствах либо достаточно хорошо</u>	Обоснованность и достоверность выводов, сформулированных в диссертации, обеспечены адекватной целью и задачами, методологией исследования, достаточным и статистически обоснованным объемом

		<p>обоснованы (для <u>qualitative research</u> (квалитатив ресеч) и <u>направлений подготовки по искусству и гуманитарным наукам</u>).</p>	<p>материала, набором клинических и лабораторных методов исследования, примененных автором. Выводы, сформулированные по диссертационной весомых, с доказательствах соответствующих работы, научной с точки клинических итогам основаны на зрения, применением и аналитических исследований на достаточном объеме репрезентативной выборки. Диссертант на достаточно высоком уровне обосновал.</p>
7.	<p>Основные положения, выносимые на защиту</p>	<p>Необходимо ответить на следующие вопросы по каждому положению в отдельности:</p> <p>7.1 Доказано ли положение?</p> <p>1) <u>доказано</u>;</p> <p>2) скорее доказано;</p> <p>3) скорее не доказано;</p> <p>4) не доказано;</p> <p>5) в текущей формулировке проверить доказанность положения невозможно.</p> <p>7.2 Является ли тривиальным?</p> <p>1) да;</p> <p>2) <u>нет</u>;</p> <p>3) в текущей формулировке проверить тривиальность положения невозможно.</p> <p>7.3 Является ли новым?</p> <p>1) <u>да</u>;</p> <p>2) нет;</p> <p>3) в текущей формулировке проверить новизну положения невозможно.</p> <p>7.4 Уровень для применения:</p> <p>1) узкий;</p> <p>2) средний;</p> <p>3) <u>широкий</u>;</p> <p>4) в текущей формулировке проверить уровень применения положения невозможно.</p> <p>7.5 Доказано ли в статье?</p> <p>1) <u>да</u>;</p> <p>2) нет;</p> <p>3) в текущей формулировке проверить доказанность</p>	<p>Все основные положения, представленные в диссертации и выносимые на защиту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - доказаны - не являются тривиальными - являются новыми - уровень применения - широкий - доказаны в статьях автора <p>Положения диссертации достоверны, доказаны, имеют перспективы широкого применения в клинической практике в лечении у пациентов с хроническими вирусными гепатитами и прогнозирования. Отражены у научных публикаций, в том числе в журналах, индексируемых в международной базе Scopus, актах внедрения в практическое здравоохранение, в учебный процесс образовательной программы по специальности «Инфекционные болезни»</p>

	положения в статье невозможно.	
8. Принцип достоверности. Достоверность источников и предоставляемой информации	8.1 Выбор методологии обоснован или методология достаточно подробно описана: 1) да; 2) нет.	Диссертационная работа выполнена на достаточном клиническом материале. Методология подробно описана в разделе «Материалы и методы». Большое внимание уделено описанию методологии по задачам. Диссертационная работа проведена с использованием соответствующего дизайна для каждой задачи с применением современных методов статистического анализа.
	8.2 Результаты диссертационной работы получены с использованием современных методов научных исследований и методик обработки и интерпретации данных с применением компьютерных технологий: 1) да; 2) нет.	Результаты диссертационной работы получены с использованием современных методов научных исследований и методик обработки и интерпретации данных с применением компьютерных технологий. Анализ полученного материала получен с использованием современных статистических программ.
	8.3 Теоретические выводы, модели, выявленные закономерности и взаимосвязи основаны на взаимосвязи и закономерности доказаны и подтверждены экспериментальным исследованием (для направлений подготовки педагогическим наукам): 1) да; 2) нет.	Основные положения диссертационной работы, теоретические выводы, выявленные закономерности и взаимосвязи основаны на результатах клинико-лабораторных обследований и подтверждены в условиях проспективного клинического исследования. Каждое важное утверждение обосновано сопоставлением полученных результатов с данными достоверной научной информации и ссылками на соответствующие источники. Дизайн исследования включает случай-контроль и продольное описательное исследование, что позволяет глубже анализировать выявленные связи и закономерности.
	8.4 Важные утверждения подтверждены/частично подтверждены/не подтверждены <u>ссылками на актуальную и достоверную научную литературу.</u>	Каждое ключевое утверждение диссертации обосновано достоверными фактами, полученными в результате анализа собственных данных и их сопоставления с актуальными научными сведениями, подкрепленными ссылками на авторитетные источники. Это гарантирует убедительность и надежность выводов, подчеркивая их важность в контексте современных исследований.

		8.5	Использованные источники литературы достаточны/не достаточны для литературного обзора.	Для литературного обзора и обсуждения использовано достаточное количество литературных источников с общим количеством в 140, из которых 5 на русском, 135 на английском языках. Превалирование иностранных источников свидетельствует о всеобщем интересе и актуальности данной проблемы.
9	Принцип практической ценности	9.1	Диссертация имеет теоретическое значение: 1) да; 2) нет.	Теоретическая значимость научной работы не вызывает сомнений, результаты исследования могут быть использованы в учебном процессе по направлению инфекционные болезни, гастроэнтерологии, клинической фармакологии.
		9.2	Диссертация имеет практическое значение и существует высокая вероятность применения полученных результатов на практике: 1) да; 2) нет.	Данное диссертационное исследование касается актуальной проблемы современно медицины, в частности вопросов прогнозирования и исходов при хронических вирусных гепатитах и проведенного по этому поводу генотипирования полиморфизма TLR3 имеет большую фундаментальную значимость. Результаты исследования могут быть использованы в практическом здравоохранении врачами гепатологами условиях ПМСП.
		9.3	Предложения для практики являются новыми: 1) полностью новые; 2) частично новые (новыми являются 25-75%); 3) не новые (новыми являются менее 25%).	Практические рекомендации, предложенные автором, являются новыми, реально выполнимыми и воспроизводимыми в клинической практике, используя генетические методы исследования.
10.	Качество написания и оформления	Качество академического письма: 1) <u>высокое</u> ; 2) среднее; 3) ниже среднего; 4) низкое.	Диссертация построена по классическому типу и состоит из введения, обзора литературы, материалов и методов исследования, результатов собственных исследований, заключения, выводов и практических рекомендаций. Материал представлен достаточно на высоком уровне, изложен грамотно, лаконично, доступным научным языком.	
11.	Замечания к диссертации	По содержанию диссертационной работы имеются следующие замечания и рекомендации: Материал диссертации представлен в виде текста, таблиц и диаграмм. Было бы целесообразно исключить дублирование таблиц и диаграмм, представив по возможности материал в графическом виде, что сделало бы работу более наглядной. Данное положение не является принципиальным и не снижает общую положительную оценку работы.		

13. Решение официального рецензента (согласно пункту 28 настоящего Типового положения)	Диссертационная работа Нурлановой Гулжанат Нурлановны на тему: «Полиморфизм гена TLR3 в предрасположенности к хроническим вирусным гепатитам в казахской популяции» представленная на соискание ученой степени доктора философии (PhD) по специальности 6D110100 «Медицина», является законченным самостоятельным научным трудом. Работа заслуживает положительной оценки и может быть рекомендована для публичной защиты на диссертационном совете. Считаю, что по своей актуальности, методологии выполненных исследований, научной новизне и практической значимости полученных результатов диссертационная работа соответствует требованиям, предъявляемым к диссертациям на соискание ученой степени доктора философии (PhD), а автор достоин присвоения искомой степени по специальности 6D110100- «Медицина».
--	--

Официальный рецензент –

Заведующий кафедрой гастроэнтерологии
 КазНМУ им. С.Д. Асфендиярова,
 Медицинский директор Института
 гастроэнтерологии, гепатологии и
 метаболизма “Interna Clinic”,
 Консультант Медицинского центра
 управления делами Президента РК,
 Приглашенный профессор Северо-Западного
 государственного медицинского университета
 им. И.И. Мечникова (Санкт-Петербург),
 Эксперт Европейского регионального бюро
 ВОЗ,
 Председатель Казахской ассоциации по
 изучению печени,
 Член Европейской, Американской и Азиатско-
 Тихоокеанской ассоциаций по изучению
 печени,
 Доктор медицинских наук, профессор

А.В. Нерсесов

Ресми рецензент С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университетінің гастроэнтерология кафедрасының меңгерушісі медицина ғылымдарының докторы, профессор, Нересов Александр Витальевичтің, Нурланова Гүлжанат Нурлановнаның бD110100 "Медицина" мамандығы бойынша Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу дәрежесіне "Қазақ популяциясындағы созылмалы вирустық гепатиттерге бейімділіктегі TLR3 генинің полиморфизмі" тақырыбындағы диссертациялық жұмысы бойынша

Жазбаша пікірі

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету) 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия	Диссертация ғылымды дамытудың басым бағыттарына сәйкес келеді. Диссертация "Батыс Қазақстанның казак популяциясындағы вирустық инфекциялық гепатиттерге бейімділіктің генетикалық факторлары және жұқпалы аурулар және балалар инфекциясы кафедрасының базасында вирусқа қарсы терапия процесінде науқастардың цитокиндік бейіні " ЖОО ішіндегі гранттық қаржыландырумен ғылыми-техникалық бағдарлама шеңберінде орындалды. (МРНТИ 76.29.34,76.29.50, 76.31.29 УДК 616.36–002:616.9:578.52:615.281.8(574.1) Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан Медицина Университетінің жергілікті биоэтикалық комиссиясының 14.02.2020 ж. №63 қорытындысы.

		<p>бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылымның дамуына елеулі үлес қосады, жұмыстың маңыздылығы жақсы ашылған және ҚР-да инфекциялық қызметті дамыту және созылмалы вирустық гепатиттерді емдегеннен кейін болжамды жақсарту бойынша денсаулық сақтаудың өзекті проблемасымен шартталған. Бұл жұмыстың нәтижелері гепатологиялық орталықтарда созылмалы вирустық гепатитпен ауыратын науқастарды басқару стратегиясын жасауға мүмкіндік береді. Алынған мәліметтер ғылым мен медицинаның дамуына айтарлықтай теориялық және практикалық үлес қосады.</p>
2	<p>Ғылым маңыздылығы үшін</p>	<p>Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.</p>	
3	<p>Өзі жазу принципі</p>	<p>Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.</p>	<p>Жұмысты орындау барысында диссертация зерттеуді ұйымдастырудың барлық кезеңдеріне, клиникалық материалды теруге, пациенттерді тексеруге белсенді қатысты. Деректер базасы дербес құрастырылды, статистикалық өңдеу жүргізілді және алынған нәтижелер түсіндірілді, қорытындылар мен практикалық ұсыныстар тұжырымдалды.</p>
4	<p>Ішкі бірлік принципі</p>	<p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.</p>	<p>Диссертация тақырыбының өзектілігі Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының қоғамдық денсаулыққа елеулі қатер төндіретін созылмалы В және С вирустық гепатиттерінің кең таралуы туралы деректерімен расталады. Кіріспе инфекцияға бейімділікке және емдеу нәтижелеріне әсер етуі мүмкін TLR3 генінің полиморфизмі сияқты генетикалық факторларды зерттеу қажеттілігін көрсетеді.</p>

<p>Зерттеудің негізгі мақсаты TLR3 генінің полиморфизмдері мен созылмалы вирустық гепатитке бейімділігі мен олардың казак популяциясындағы ағымы арасындағы байланысты анықтау болып табылады.</p>	
<p>Диссертациялық жұмыс-бұл диссертацияның барлық бөлімдерінде (кіріспе, әдебиеттерге шолу, материалдар мен әдістер, нәтижелер, талқылау, қорытынды, практикалық ұсыныстар) расталған диссертацияның тақырыбын, ғылыми ізденістің идеясы мен процесін толық көрсететін аяқталған жұмыс.</p>	
<p>Диссертация TLR3 rs5743305, rs5743312, 1879026, rs3775291 гендерінің полиморфизмдерін В және С созылмалы вирустық инфекциялық гепатиттеріне, казак популяциясындағы ағымдар мен нәтижелерге бейімділікте зерттеу мақсатын қойды, бұл диссертация тақырыбын толық көрсетеді. Зерттеудің үш міндеті бар, олардың әрқайсысы дәйекті және қисынды түрде зерттеу мақсатын жүзеге асыруға бағытталған.</p>	<p>4.2 Диссертация мазмұны тақырыбын айқындайды: 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.</p> <p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.</p>
<p>Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері айқын қағидаға, проблеманың ұсынылған өзектілігінің нақты анықтамалары, диссертацияның мақсаты мен міндеттерін негіздеу және күтілетін зерттеу нәтижелерін болжау негізінде логикалық тұрғыдан толығымен өзара байланысты.</p>	<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.</p>
<p>Автор әртүрлі елдердегі созылмалы вирустық гепатиттерден сырқаттанушылық және өлім-</p>	<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидастар, әдістер) дәлелденіп,</p>

	<p>бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>сыни талдау бар</u>; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ. 	<p>жітім мәселелері бойынша, пациенттерді емдеу және диспансерлеу бағдарламалары, олардың мерзімі, толықтығы, дамыған елдердегі тиімділігі туралы бұрын орындалған ғылыми зерттеулерге егжей-тегжейлі талдау жүргізді.</p>
<p>5 Ғылыми жаңашылдық принципі</p>	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) <u>ішінара жаңа (25-75% жаңа)</u>; 3) жаңа емес (жанасы 25%-дан кем). 	<p>Диссертациялық жұмыстың барлық негізгі ережелері мен ғылыми нәтижелері қазақ этникалық тобында жаңа болып табылады. Жұмыстың ғылыми жаңалығы В және С ХВГ бар қазақ популяциясындағы TLR3 генинің rs5743305, rs5743312, rs1879026 және rs3775291 генотиптерінің жиіліктерін алғаш рет талдау болып табылады. Алынған нәтижелер және олардың жаңашылдық дәрежесі PhD докторы дәрежесін алу үшін диссертация үшін жеткілікті.</p>
	<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) <u>ішінара жаңа (25-75% жаңа)</u>; 3) жаңа емес (жанасы 25%-дан кем). 	<p>Диссертация жүргізген ғылыми зерттеу нәтижесінде тұжырымдар, жаңалықтың жеткілікті дәрежесі дәлелді түрде тұжырымдалды.</p>
	<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 	<p>В және СВГ бар емделушілерде TLR3 анықтамасымен жүргізілген кешенді зерттеудің автор ұсынған негізделген әдістері қолайсыз нәтижелер мен асқынуларды болжау үшін вирусқа қарсы препараттармен емдеудің</p>

		<p>2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>клиникалық хаттамаларын әзірлеу кезінде пайдаланылуы мүмкін, осылайша пациенттердің өмір сүру сапасы мен өмір сүруін жақсартады.</p>
6	Негізгі қорытындылардың негізділігі	<p>Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (куолигатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).</p>	<p>Диссертацияда тұжырымдалған тұжырымдардың негізділігі мен дұрыстығы барабар мақсат пен міндеттермен, зерттеу әдіснамасымен, материалдың жеткілікті және статистикалық негізделген көлемімен, автор қолданған клиникалық және зертханалық зерттеу әдістерінің жиынтығымен қамтамасыз етілген. Диссертациялық салмақ бойынша тұжырымдалған тұжырымдар тиісті жұмыстың дәлелдерімен, клиникалық қорытындылар тұрғысынан ғылыми көзқарасқа, қолдануға және аналитикалық зерттеулерге репрезентативті іріктеменің жеткілікті көлеміне негізделген. Диссертация өте жоғары деңгейде ақталды.</p>
7	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	<p>Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма?</p>	<p>Диссертацияда ұсынылған және қорғауға шығарылатын барлық негізгі ережелер: - дәлелденген - тривиальды емес - жаңа - қолдану деңгейі - кен - автордың макалаларында дәлелденген Диссертацияның ережелері сенімді, дәлелденген, созылмалы вирустық гепатитпен ауыратын науқастарды емдеуде клиникалық тәжірибеде кеңінен қолдану және болжау</p>

	<p>перспективалары бар. Ғылыми жарияланымдарда, оның ішінде Scopus халықаралық базасында индекстелетін журналдарда, практикалық денсаулық сақтауға, "Инфекциялық аурулар" мамандығы бойынша білім беру бағдарламасының оқу процесіне енгізу актілерінде көрсетілген.</p>	<p>Диссертациялық жұмыс жеткілікті клиникалық материалда орындалды. Әдістеме "материалдар мен әдістер" бөлімінде егжей-тегжейлі сипатталған. Міндеттер бойынша әдістемені сипаттауға көп көңіл бөлінеді. Диссертациялық жұмыс статистикалық талдаудың заманауи әдістерін қолдана</p>
8	<p>Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) <u>ия</u>; 2) жок.</p>
	<p>1) Иә 2) Жок 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) иә 2) жок 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жок 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p>	

	<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p>1) ия; 2) жоқ.</p> <p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) ия; 2) жоқ.</p> <p>8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.</p>	<p>отырып, әр тапсырма үшін тиісті дизайнды қолдана отырып жүргізілді.</p> <p>Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін және компьютерлік технологияларды қолдана отырып деректерді өңдеу және түсіндіру әдістерін қолдана отырып алынды. Алынған материалды талдау Заманауи статистикалық бағдарламаларды қолдану арқылы алынады.</p> <p>Диссертациялық жұмыстың негізгі ережелері, теориялық тұжырымдар, анықталған заңдылықтар мен қатынастар клиникалық және зертханалық зерттеулердің нәтижелеріне негізделген және перспективалық клиникалық зерттеу жағдайында расталған. Әрбір маңызды мәлімдеме алынған нәтижелерді сенімді ғылыми ақпараттың деректерімен және тиісті дереккөздерге сілтемелермен салыстыруға негізделген. Зерттеу дизайны жағдайды бақылауды және бойлық сипаттамалық зерттеуді қамтиды, бұл анықталған байланыстар мен заңдылықтарды тереңірек талдауға мүмкіндік береді.</p> <p>Диссертацияның әрбір негізгі тұжырымы өз деректерін талдау және оларды беделді дереккөздерге сілтемелермен расталған өзекті ғылыми мәліметтермен салыстыру нәтижесінде алынған сенімді фактілермен</p>
--	---	--

	<p>негізделген. Бұл тұжырымдардың сенімділігі мен сенімділігіне кепілдік береді, олардың заманауи зерттеулер контекстіндегі маңыздылығын көрсетеді.</p> <p>Әдеби шолу және талқылау үшін жалпы саны 140 болатын жеткілікті әдеби көздер пайдаланылды, олардың 5-і орыс тілінде, 135-і ағылшын тілінде. Шетелдік дереккөздердің таралуы осы мәселенің жалпыға бірдей қызығушылығы мен өзектілігін көрсетеді.</p>	
<p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.</p>	<p>9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>бар</u>; 2) <u>жоқ</u>. 	<p>Практикалық құндылық қағидаты</p>
<p>Ғылыми жұмыстың теориялық маңыздылығы күмән тудырмайды, зерттеу нәтижелерін жұқпалы аурулар, Гастроэнтерология, клиникалық фармакология бағыты бойынша оқу процесінде қолдануға болады.</p> <p>Бұл диссертациялық зерттеу қазіргі заманғы медицинаның өзекті мәселесіне, атап айтқанда созылмалы вирустық гепатиттердегі болжау және нәтижелер мәселелеріне қатысты және осы мәселе бойынша жүргізілген полиморфизм генотипі TLR3 үлкен іргелі маңызға ие. Зерттеу нәтижелерін практикалық денсаулық сақтау саласында гепатологтар БМСК жағдайында қолдана алады.</p>	<p>9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>бар</u>; 2) <u>жоқ</u>. 	
<p>Автор ұсынған практикалық ұсыныстар генетикалық зерттеу әдістерін қолдана отырып, клиникалық тәжірибеде жаңа, нақты орындалатын және қайталанатын болып табылады.</p>	<p>9.3 Практикалық ұсыныстар жана ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>толығымен жана</u>; 2) <u>ішінара жана (25-75% жана)</u>; 3) <u>жана емес (жанасы 25%-дан кем)</u>. 	
<p>Диссертация классикалық типке негізделген</p>	<p>Диссертация классикалық типке негізделген</p>	<p>Жазу және ресімдеу</p>

	сапасы	1) жоғары; 2) 2) орташа; 3) 3) орташадан төмен; 4) 4) төмен.	және кіріспеден, әдебиеттерге, материалдар мен зерттеу әдістеріне шолудан, өз зерттеулерінің нәтижелерінен, қорытындылардан, қорытындылардан және практикалық ұсыныстардан тұрады. Материал жоғары деңгейде ұсынылған, сауатты, қысқа, қол жетімді ғылыми тілде ұсынылған.
11	Диссертацияға ескертулер	Диссертациялық жұмыстың мазмұны бойынша келесі ескертулер мен ұсыныстар бар: Диссертация материалы мәтін, кестелер және диаграммалар түрінде ұсынылған. Мүмкін болса, материалды графикалық түрде ұсыну арқылы кестелер мен диаграммалардың қайталануын болдырмағаныңыз жөн болар еді, бұл жұмысты көрнекі етеді. Бұл ереже принципі емес және жұмыстың жалпы оң бағасын төмендетпейді.	
13	Ресми рецензенттің (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)	6D110100 "Медицина" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған "Қазақ популяциясындағы созылмалы вирустық гепатиттерге бейімділіктегі TLR3 генінің полиморфизмі" тақырыбындағы Нурланова Гулжанат Нурлановнаның диссертациялық жұмысы аяқталған дербес ғылыми еңбек болып табылады. Жалпы, жұмыс оң бағалауға лайық және диссертациялық кеңесте көпшілік алдында қорғауға ұсынылуы мүмкін. Орындалған зерттеулердің өзектілігін, алынған нәтижелердің ғылыми жаңалығы мен практикалық маңыздылығын ескере отырып, диссертациялық жұмыс 6B110100- "Медицина" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес келеді деп есептейміз.	

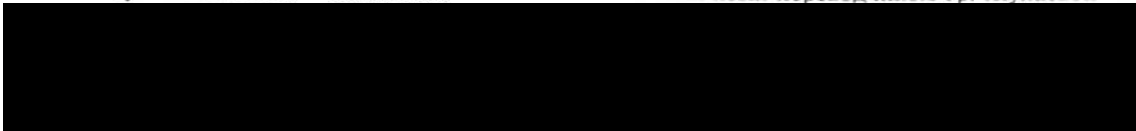
Официальный рецензент-
С.Ж.Асфендияров атындағы ҚазҰМУ
Гастроэнтерология кафедрасының меңгерушісі,
«Interna Clinic» гастроэнтерология, гепатология

және метаболизм Институтының медициналық директоры,
ҚР Президенті Іс Басқармасының Медициналық
орталығының консультанты,
И. И. Мечников атындағы Солтүстік-Бағыс
мемлекеттік медицина университетінің шақырылған профессоры
(Санкт-Петербург),
ДДҰ Еуропалық аймақтық бюросының сарапшысы,
Бауырды зерттеу жөніндегі қазақ қауымдастығының төрағасы,
Еуропалық, американдық және Азия-Тынық мұхиты
бауырды зерттеу қауымдастығының мүшесі,
Медицина ғылымдарының докторы, профессор

Нерсесов А.В.

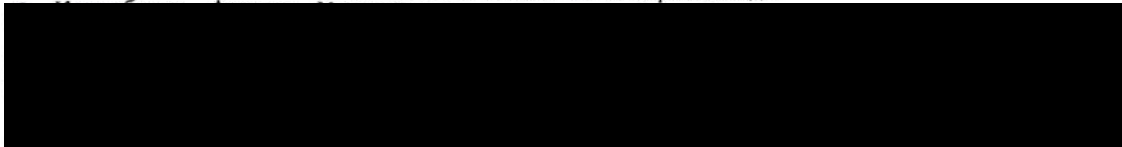
Перевод осуществлен с русского языка на казахский язык переводчиком гр. Жулаевой

Подпись

Жулаева Асия Сагунбаевна

Город Актобе, Актобинская область, Республика Казахстан.
Восемнадцатое ноября две тысячи двадцать четвертого года.

проверены.

Нотариус:

Кадирбеков А.К.

Кадирбеков А.К.

ES9006

Нотариальніх іс-арекеттің бірегей нөмірі / Унікальний номер нотаріального дійства